

praten we de hele dag al, zal men gedacht hebben. Zelf heb ik gekozen voor de werkgroep 'Zakelijke uitstraling en presentatie' omdat ik benieuwd ben wat dat is.

De workshop wordt gegeven door *Distinction Image-Consultants*, een bureau dat gespecialiseerd is in het verzorgen van Ladies-programma's bij congressen. Voor wie niet bekend is met dit anachronisme: tijdens congressen werd (wordt?) vaak voor de dames-echtgenotes een speciaal amuserend en licht-educatief programma georganiseerd terwijl de heren naar lezingen van vakgenoten luister(d)en.

Twee identiek uitziende dames gaan ons vanmiddag inwijden in de geheimen van de zakelijke uitstraling. Zelf vormen ze een deel van het lesmateriaal: hun uiterlijk is ons voorbeeld. Kort haar, make-up, oorknoppen (geen lange oorbellen), niet te lange roodgelakte nagels, donker mantelpak, blouse, parelketting, shawl, stevige pumps.

De jaren zestig, vertellen de dames, waren jaren van hoog-conjunctuur. Het ging goed met het bedrijfsleven, men had de jongeren hard nodig. In zo'n periode passen informele kleding, mini-mode, lange haren, spijkerbroeken, tutoyeren, geen handen-geven en plastic bekers. Nu leven we in een andere tijd. Het bedrijfsleven floreert minder, er is

meer concurrentie. Bedrijven willen hun uitstraling verbeteren en daarbij hoort "een stukje *total-quality-management*". Daarin past een zakelijke uitstraling van de werknemers.

De jongste van de twee dames legt uit: "Je werkgever verwacht de hele dag een stukje presentatie van je, een stukje vakkennis en een stukje enthousiasme natuurlijk ook. Een stukje klantgerichtheid, een stukje houding en natuúrljik het stukje vriendelijkheid." Na gewezen te hebben op het belang van oogcontact, "een stukje oogcontact geeft een stukje vrijheid van handelen", wijst ze op het belang van een altijd vriendelijk glimlachend gezicht. In ontspannen toestand kan je gezicht een heel chagrijnige uitdrukking hebben, waarschuwt ze. "Ik zeg altijd: doe je elastiekjes op." Ze laat zien hoe twee denkbeeldige elastiekjes, bevestigd aan je oren en je mondhoeken, je mond de hele dag in de gepaste vriendelijke glimlach kunnen fixeren.

Brede heupen

Ik kijk om me heen maar niemand is bezig haar tas in te pakken om te vertrekken en er is ook niemand die uitroept: "Wat is dit voor rolbevestigende onzin!"

De jongste dame gaat verder: "Sta

nooit met je handen in je zakken, frunnik niet aan je haar, niet wriemelen met iets in je handen, niet wiebelen, en, héél belangrijk, sta open voor kritiek. Maar nu heb ik genoeg gepraat. Nu gaan we aan het werk."

Alle bètavrouwen krijgen van de docentes een centimeter. Wat we gaan doen is het opmeten van ons lichaam, taille, borstomvang, beenlengte, heupomvang. Sommige belangrijke gegevens, zoals de lengte van het bovenlichaam tussen de oksel en de taille, zijn moeilijk te verkrijgen, zodat we elkaar moeten helpen.

Tot mijn grote verbazing slaan de exacte vrouwen serieus aan het meten. Er wordt nauwelijks gegiecheld. Vind je dit leuk, vraag ik aan mijn buurvrouw. "Niet echt", zegt ze, "en ik vind het ook volstrekt onbelangrijk. Natuurlijk maak ik wel eens gebruik van kleding, soms om bewust uit de toon te vallen, maar hier word ik wiebelig van."

De bedoeling van het meten is bepalen of wij vrouwen zijn met het perfecte X-figuur, het Y-figuur met te brede schouders en te smalle heupen, of het A-figuur met te zware heupen en billen in vergelijking tot het bovenlichaam. De meeste van ons hebben een A-figuur. We krijgen een stencil van de docentes waarop staat hoe je accenten moet